

עטרת שלום

עלון שבועי שיע"י מוסדות קאמרגא בארה"ק – בנושאים כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א
רח' ארזי הבירה 48 ירושלים
פרשת שלח

בס"ד, עש"ק פרשת שלח
כ' סיון תש"פ – שנה י"א גליון תקרי"ג

זמני הדלקת הנרות ומוצ"ש			
הרה"ג מוצ"ש ר"ת			
ירושלים	7:10	8:28	9:03
בני ברק	7:25	8:31	9:00
ניו יורק	8:09	9:27	9:39
מונטריאל	8:25	9:44	9:56

נא לשמור על קדושת הגליון

עטרת ראשנו

דברי תורה מכ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

שְׁלַח לְךָ אֲנָשִׁים וַיְתִירוּ אֶת אֶרֶץ כְּנָעַן אֲשֶׁר אָנֹכִי נֹתֵן לְבְנֵי יִשְׂרָאֵל אִישׁ אֶחָד אִישׁ אֶחָד לְמִטָּה אֲבֹתָיו תִּשְׁלַחוּ כָל נְשִׂיא בְהֵם (גכ)

השלום של ז'ו"ן בכל קומתם.

דהנה בנין פרצוף רחל הוא ע"י הכ"ב אותיות התורה, כמבואר בעין חיים שער מנצ"א (ש"ה פ"ג). וז"ל: כל העולמות נבראו ע"י כ"ב אותון שבמלכות, וגם יש בה ה' אותיות מנצ"ך, שהם ה"ג היוצאין מו"א אליה, ועי"ז נגמר פרצוף רחל עי"י"ש. וזהו אמרו את ארץ כנען היינו א"ת מרמו לכ"ב אותיות שמאל"ף עד תי"ו, וצריכים להמשיכם לארץ שהוא כתיבת רחל. ועי"ז יהיה הקץ הגאולה, וזה מרמו כנען בני"ק"ן.

ועי"ז יהיה יחודא תתאה כמו יחודא עילאה, וזהו אמרו איש אחד איש אחד היינו שיחודא תתאה ג"כ יסיימו כתיבת אחד כמו יחודא עילאה, כדאיתא בזוה"ק (ת"ב קלד) וז"ל: ואי תימא, הא כתיב אחד לעילא, ולתתא לא כתיב אחד. ועד הוא אחד, בחלופי אתון. אתון דדכורא לא מתחלפי, אתון דנוקבא מתחלפי, דהא שבחא דדכורא על נוקבא. ובנין דלא תשלוש עין הרע, אנן מחלפי אתון, דלא אמרינן אחד באתגלייא. ובומנא דאתי, דיתעבר עין הרע מעלמא, ולא תשלוט, כדן יתקרי אחד באתגלייא. בגין דהשתא דההוא סטרא אחרא אתרבק בהדה, לאו איהי אחד, אלא דאנן מיהדין לה בלחישו, ברוא דאתון אחרנין, ואמרי ועד. אבל בזמנא דאתי, דיתפרש ההוא סטרא מינה, ויתעבר מעלמא, כדן יתקרי אחד ודאי, דלא יהא בהדה שותפו ודביקו אחרא, כמה דאת אמר 'ביום ההוא יהיה הוי"ה אחד ושמו אחד' (זכריה יד) באתגליא בהדיא, ולא בלחישו, ולא ברוא עי"י"ש. וזהו למטה למי"ט האותיות שיש לשמע וברוך.

ואח"כ ע"י שיהיה ז'ו"ן שלימים יתן ז"א למלכות בעת הזווג ג"כ את הה' חסדים כידוע (עין חיים שער בה ד"א), וזהו אמרו תשלחו בני"ה פ"ח חסד, שהמרגלים יגרמו שז"א ימשיך את הה' חסדים למלכות, ועי"ז יהיה תיקון השכינה, ויזכו דור המדבר להיכנס לא"י, ויהיה הגאולה השלימה.

רעוא דרעיון תשס"ז לפ"ק

המרגלים כדי לעשות הכנה ותיקון, כדי שדור המדבר יהיה להם אחיזה וקיום בארץ ישראל, ויזכו להשראת השכינה שבמבחינת רחל.

ולכן שלח להגל את הארץ ראשי בני ישראל אלו, כי הרי איתא בלקוטי תורה ממרן הארז"ל וז"ל: הנה תמצא, שיש שינוי כאן לפרשת במדבר (א טו), כי שם כתיב 'ראשי אלפי ישראל המה' וכאן כתיב 'ראשי בני ישראל הם'. אך הענין כי מה שאמר יוסף במצרים 'מרגלים אתם' (בראשית מב ט) רמז להם על דבר זה, כי אתם תהיו מרגלים בכניסת הארץ, אך יהושע למטה אפרים לא היה ממרגלים. והנה הענין כי עתה בכניסת הארץ רצה הקב"ה להתעבר נפשות ה"ב שבמים באלו ה"ב נשיאים, כדי לחזק אותם שלא יחטאו, ועכ"ז לא הועיל, ולז"א הש"י ויתורו את ארץ כנען אשר אני נותן לבני ישראל בני ישראל ממש, כי הם ה"ב שבמים, להם אני נותן את הארץ, עתה בסוד העיבור שנתעברו בסוד י"ב אלו, לכן שינה כאן באמרו ראשי בני ישראל ולא אמר אלפי, כי הלא אלו בני ישראל עצמן אותן הראשים שהם י"ב שבמים עצמן עי"י"ש.

נמצא שהמרגלים האלו נתעברו בהם ה"ב שבמי יה, וכמו שבמצרים עשו הכנה להשראת השכינה לבני ישראל, כן עכשו יעשו הכנה לדור המדבר להשראת השכינה בארץ ישראל שהיא מבחינת רחל.

ולפי"ז יש לפרש ויתרו עפ"י מה שכתב אא"ז הגה"ק רבי יצחק יהודה יחיאל מקאמרגא זלה"ה בספה"ק היכל הברכה, וז"ל: וסוד תרו בני"ה מלוי אדנ"י, להיכלל לאה ברחל באחדות אחד להשלים קומתה עשר ספירות עי"י"ש. היינו שמשא רבינו שלח אותם כדי שהם יתקנו ויעשו מקום להשראת השכינה בארץ כנען מבחינת רחל, ועי"ז היכלל לאה ברחל, ויהיו דור המדבר ראויים להיכנס לארץ ישראל. ואותיות ו"י היתרים של תיבת ויתרו מרמו לתיקון ז"א, שמתחילה היה בו' ספירות לבד, וצריכים לבנותו בכל ה"י ספירות, ועי"ז יהיה היחוד

פרשי" שלח לך לעתך, אני איני מצוה לך, אם תרצה שלח. אם כן צריך להבין למה באמת שלח משה רבינו את המרגלים לארץ ישראל מאחר שהקב"ה לא ציוהו.

ואפשר לומר הטעם, שמושה רבינו רצה לעשות הכנה לדור המדבר שהם היו מבחינת לאה, ויהיו ראויים להשראת השכינה שבמבחינת רחל שהוא כתיבת ארץ ישראל, וכמו שאיתא בעין חיים (שער לב פ"ה) וז"ל: דור המדבר הם יוצאים בחצי התחתון של זעיר, שהוא מן החוזה ולמטה, וגם ב' האורות של המבור והיסוד הנזכרות הם יוצאות למטה מן החוזה, ולכן מתערבים יחד, אבל להיות כי האורות האלו הם יוצאים מגופא דזעיר, וסיבת האורות האלו הם מחמת ריבוי האורות של אימא המתפשטים תוך גופא דז"א, לכן הם בוקעים גוף זעיר, וכיון שמוצאים פתח פתוח שהם פי המבור ופי היסוד דזעיר, יוצאים דרך שם לחוץ, ונמצא כי האורות האלו עיקרם מן אורות דאימא, ולכן אין להם שייכות עם דור המדבר שהם אורות אבא, ולכן נכנסו יהושע וכלב בארץ ישראל שהיא רחל שהיא מצד אורות אימא, ובפרט כי אלו השנים הם האורות גדולות מאד, כי יהושע וכלב לברם לוקחים כל ה' האורות האלו, ולכן היה בהם כח ליכנס לארץ. וז"ש 'ויהושע בן נון וכלב בן יפונה חיו מן האנשים ההם ההולכים לתור את הארץ' (במדבר יד לה), פי' כי גם הם הלכו בחברת האנשים המרגלים ההם, אע"פ שאינם מכללם, ולכן נתקיימו וחיו ולא מתו עי"י"ש היטיב.

ולפי"ז יש לומר שמושה רבינו רצה שדור המדבר כן יהיו ראויים להיכנס לארץ ישראל, ויהיו ראויים להשראת השכינה שבמבחינת רחל, וכמו שראה אצל יעקב אבינו שטרם בואו למצרים שהיה ערות הארץ, ושכמי יה לא היו ראויים להיכנס שם, ולכן שלח את יהודה 'להורות לפניו גשנה' (בראשית מו כה) ופרשי" לתקן לו בית תלמוד שמשם תצא הוראה. היינו שעשה הכנה להשראת השכינה במצרים, וממנו למד משה רבינו לשלוח את

עטרת פז

אמרות טהרות מרבתינו זי"ע

עטרת חכמים

עיונים וביאורים מרבתינו זי"ע

וְעִבְדֵי כָלֶב עֲקֵב הָיְתָה רִיחַ אַחֲרַי עִמּוֹ וַיִּמְלֵא אַחֲרָי וְהִבִּיאֲתוּ אֵלַי הָאֲרָצִי אֲשֶׁר בָּא שָׁמָּה וְזָרְעוּ יוֹרְשָׁנָה (יד כד).

הנה רש"י ז"ל פירש. למה נסמכה פרשת מרגלים לפרשת מרים, לפי שלקחה על עסקי דבה שדברה באחיה, ורשעים הללו ראו ולא לקחו מוסר ע"כ. ולכאורה מה השייכות דבת מרים לדבת מרגלים. והנה מבואר בספר גבורת ד' ממהר"ל מפראג זצ"ל (פרק ט), מפני מה לא לקח משה רבינו ע"ה אשה מנוע היוחס מזורע קודש כמו שאהרן לקח את אחות נחשון, רק לקח את צפורה בתו של יתרו בת גר. ומבאר הענין, כי איש ואשתו הם מנוול ושוורש אחר, ע"כ הקב"ה מוונן זה בזה כדברי חכמו"ל (סוטה ב) ארבעים יום קודם יצירת הולד וכו', והנה משה רבינו ע"ה, יען ויתרו גדול מכל ישראל כדברי חכמו"ל (רשי" שמות י"א) שקול משה כנגד כל ישראל, ומולו היה גדול ככל כלל ישראל, לכן לא נמצא בת ישראל שיהיה כ"כ מולד גדול, שביכולתה להגיע למולו של משה שתוכל להנשא לו ולהיות לעור כנגדו, לכן היה מוכרח ליקח גיורת, יען שבאה בנדבת לבה להתגייר מפני האמת לעבוד את הש"ת, ביכולתה לעלות למול גדול עד שלקחה את משה שהיה שקול כנגד כל ישראל עיי"ש כל הענין לדרבו בקודש. והנה ידוע (סוטה ב) דמרים היתה אשתו של כלב אחות משה, א"כ כלב עם מרים היו משורש ומול אחד, ויען שמרים דברה דבה על משה, א"כ היה לו ג"כ לדבר דבה על משה משורש אחד עם אשתו מרים דברה באחיה, א"כ כלב התגבר ועמד בניסיון נגד 'הרוח' הוה של אשתו, ודבר טוב על משה, וגם כאשר המרגלים לא לקחו מוסר ודברו על משה כמו מרים, ובעלה כלב התגבר ע"ז הרוח ודבר טוב על משה, א"כ עמד בניסיון הנורא, לכן בדין שיטול שכרו, שיקח את חברו, שמשם לקחו הפירות, והיתה להם כוונה מיוחדת, שרצו שגם כלב יתפס אחריהם, ממעם דברי מרן הבעש"ט (כעש"ט עה"ת נח אות קנ) שעבדים והפירות הם מחלקי הנפש של האדם וכו' עיי"ש, והנה חברו היתה עתידה להתנן לכלב, א"כ חברו וכל פירותיה מרווח ונפש של כלב, ע"כ היה יכול בנקל להתפתות לחלוק על משה, והתגבר כלב ע"ז ולא חלק על משה. וזה מרמז מ"ש 'ועבדי כלב עקב היתה רוח אחרת עמו' מצד אשתו לדבר ולחלוק על משה, ע"י שהיה בו ר"ח אחת עם אשתו מרים, והביאותיו אל הארץ אשר בא שמה היינו כי אתן לו את חברו מדה כנגד מדה כהנ"ל, וזה דבר נפלא בס"ד. פרי חיים' מרבינו חיים יעקב מקאמרנא

לעם הוה ממצרים' מכל מצור שהיה להם לישראל מאז ו'עד הנה', כן תגביה מרוב חסדך את ישראל מכל מיצר שלהם. בן בית' מרבינו אליעזר צבי מקאמרנא **כַּמְסַפֵּר אֲשֶׁר תַּעֲשֶׂוּ כִכָּה תַעֲשֶׂוּ לְאֶחָד כַּמְסַפֵּר** (טו"ב). 'לְאֶחָד' בקמץ הידוע. כי הענין שכתב החסיד לבת אש בספרו חובת הלבבות, שהצל למטה נד ממקומו משהו, ולמעלה שמש הלך אלפים פרסאות, כן בכל המצות והתורה והיראה, וזהו 'כמספר' קמץ 'אשר תעשו' למטה 'ככה תעשו לאחד' הידוע אחדות עולם האצילות, 'כמספר' שעולה למספר גדול אלפים ורעבות. 'היכל הברכה' מרבינו יצחק אייזיק מקאמרנא **וְהָיָה בְּאַבְרָמָם מִלְחָמָה הָאֲרָץ תִּרְיִמוֹ תְרוֹמָה לְהוֹי"ה** (טו"ט). איתא בלקוטי תורה (פ' עקב) שצריך כל בר ישראל להעלות ניצוצין קדישין מכל מאכל שהוא אוכל. ולפעמים נופל איזה תחיכות צרור הוא ג"כ בהשגחת א"ם ב"ה, שיש בצרור הזה ניצוץ, והוא או בבחינת דומם, וכשכא עת וזמן לניצוץ הזה לעלות לשורשו, והוא שייך לאיש הזה שיעלהו מבחינת דומם לבחינת צומח חי ומדבר, או עבור זה נופל צרור ההוא למאכל הזה, והאיש הזה אוכל אותו צרור, ועל ידו מעלה אותו הניצוץ לבחינת חי ומדבר, שהוא אדם בא ישראל, כנודע. לזה מזהיר הכתוב 'היה באבכם מלחם הארץ' של עולם העשיה הוה, או תדעו ש'תרימו תרומה לה' והבן. בן בית' מרבינו אליעזר צבי מקאמרנא **וְלֹא תִתְרוּ אַחֲרָי לְכַבֵּסֵם וְאַחֲרָי עֵינֵיכֶם אֲשֶׁר אֲתֶם זֵנִים אַחֲרֵיהֶם** (טו"ט). כי אף שבאמת למי שאין לו דעה מיושבת כל צרכו, או שהוא עדיין רך בשנים ולא זיכר עדיין המדות יכול להזיק לפעמים, וירא לנפשו מללמוד בוהר ויאמר, איך אקרב לאש להבת שלהבת, שלא יהא סופי חלילה כאלישע, ולזה אמר 'ולא תתרו אחרי לכבסם' כי הקב"ה מלא רחמים, כי גם זה היה מצד מינות של אלישע, שלא רצה לשוב בתשובה, אבל הקב"ה מקבל שבים ומלא רחמים וישמור אותך מכל רע, ובפרט שספר הוהר מלא מוסר, וכל אות ואות של ספר הוהר וכתבי מרן הרח"ו דוקא, וספר שערי אורה, הם תקונים גדולים לנשמה לתקן כל הגלגלים, וכן כל מעשה מרכבה, ובפרט כשתהיה דבוק לצדיק אמת, אל תירא ואל תחת. וכל לימודך יהיה כדי לעשות נחת רוח לפני, תשיג נעימות אורות צחצחות מתוק מדבש והכנעה גדולה באהבת ישראל. 'נוצר חסד' מרבינו יצחק אייזיק מקאמרנא **דְּבַר אֵל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם וְעִשְׂוֹ לָהֶם צִיָּצִית** (טו"ח). איתא ב'נועם מגדים' 'ציצית' ר"ת 'צדיק יבדוק ציציותיו תמיד. ונראה לדעתי בס"ד, דהנה מבואר בספרים הקדושים מתלמידי מרן קוה"ק הבעש"ט זי"ע, וגם בספר נועם מגדים הביא ג"כ הענין שצריך לעשות תשובה על עשיות המצות יותר מן העבירות, והנה מבואר ברש"י ז"ל כי ציצית מספר תרי"ג. ולכן קוראים צדי"ק לזה המקיים את כל התורה. וזה לדעתי הרמז דציצית"ת הוא ר"ת: 'צדיק יבדוק ציציותיו תמיד, היינו שיעשה תמיד תשובה על המצות אשר נרמזים בציצית, ולא דוקא על ש"ס"ה לא תעשין אלא אף על רמ"ה מצות עשין ג"כ יעשה תשובה, כי אין שיעור וערך בכוננת עשית המצות לעשות נחת רוח ליוצר בראשית ברוך הוא וברוך שמו. פרי חיים' מרבינו חיים יעקב מקאמרנא

וַיִּשְׁלַח אֲתֶם מֹשֶׁה לְתוֹר אֶת אֲרָצִי בְנֵגוֹ וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם עָלוּ זֶה בְּנֵגֵב וְעֲלִיתֶם אֶת הַהָר (יג יז). 'אלהם' חסר יוד. כי נסתלק מהם אור של משה רבינו, הכנעה באמת ואמונה שלימה, להאמין שאין שום מציאות בלתי השם יתברך, וכל הקטנות והיסורים והצער והסתלקות המוחין והחיות כמעט שנאבד, והתגברות מדות רעות ואהבות רעות, אלו ידעו והאמינו באמונה שלימה שאין שום מציאות דבר קמץ ודבר גדול בלתי השם יתברך, ואולפו של עולם בכל תנועה, אז יתפרדו כל פועלי און (התלים צ"ג י) וכל החשכות והיסורין מרדין נמתקין לאור צח חיים ושלום. ואלו היו מאמינים באמת באולפו של עולם, כשירדו למקום החשכות והרע והאופל וצלמות והיו טועמין טעם מר, ובאמונה שלימה שאין שום מציאות בלתי אור אין סוף ואין דבר נפרד מאורו, היו ממתקין כל הדינים, והיו מעלין המלכות עד אין עליון. אלא שהם הפרידו, באמרם שמדה זאת משכלת ואוכלת כל עלמא, והקליפה שכנגדה גובר הרע מאד מאד חוק ממנו, וכיון שבא עליהם הרהור מינות והפרידו, נדחו מכל וכל ונעשו רשעים גמורים, כי בנגל יכולין להיות נדחה מכל וכל כידוע. וזה 'אלהם' חסר יוד, שהם ברהור רע שלהם נחסר מהם הוה, אבל משה כשאמר להם אמר 'ועליתם' ביוז מלא. 'היכל הברכה' מרבינו יצחק אייזיק מקאמרנא **וַיֹּאמְרוּ אִישׁ אֶל אָחִיו נִתְּנָה רֹאשׁ וְנִשְׁבַּח מִצְרַיִם** (יד ד). אפשר לפרש בדרך רמז שזה ידוע מרן האר"ז (פ"ח שער תג המצות פ"ג) שמצרים אותיות מצ"ר י"ם. והכוונה שהשכינה הקדושה הוא במערב כמאמרם ז"ל (בבא בתרא כה), וים הוא במערב בארץ ישראל, וזה צריך כל אדם להתפלל על המצר ים שלא יהיה יותר בגלות, שהקב"ה יאמר די לצרותינו. וזה יהיה רק אם יש אחדות ואהבה ורעות, כי סיבת חורבן בית שני הוא על שנאת חנם כמו שאמרו חז"ל ביומא (ט ע"ב). וזה ידוע מספרים הקדושים (פ"ח שער הליל פ"א) שישאל אותיות ל"י רא"ש. היינו שהקב"ה נקרא 'ראש' שהוא הראש של כל בני ישראל עם הקודש בכל מקום שהם למוכה ולברכה אכיה"ר. וזה שחשבו לתקן עון המרגלים ואמרו 'ויאמרו איש אל אחיו' שכל אדם היה קורא לחברו 'אחיו' שהיו באהבה ואחדות, 'נתנה ראש' שכל תפלתו הוא לא על גשמיית רק על רוחניות לתועלת השכינה הקדושה, 'ונשובה מצרימה' שנשוב את הים בחינת השכינה הקדושה שהוא בגלות במצר ולא יהיה עוד בגלות אכיה"ר ירחם השם יתברך במהרה בכני"צ אכיה"ר. 'מעשה שלום' מרבינו שלום מקאמרנא **סִלַח נָא לַעֲוֹן הָעָם הַזֶּה בְּגִדְל חֲסֵדָךְ וּכְאֲשֶׁר נִשְׁאַתָּה לָעָם הַזֶּה מִמִּצְרַיִם וְעַד הַיּוֹם (יד ט).** רצונו לומר שמשא רבינו ביקש מהקב"ה ואמר, שישלח לחפלות אלו שאינם הגונים לפניך, 'כגודל חסדך' וזהו 'סלח נא' לתפלתם כי אין נא אלא לשון תפלה, שהיא מלאה מחשבות זרות, שנחשבים לפניך לעון של 'העם הזה', אעפ"כ תסלח להם 'כגודל חסדך' ולא לפי מעשינו אלא דייקא כגודל חסדך. כי בימים הקדמונים בימי האבות והתנאים ושאר הצדיקים הראשונים, לא היה ניכר גודל חסדך, כי הם היו ראויים לכל השפעות טובות בורוע ולא בחסד. אבל אנחנו שאינם ראויים לזה ומלאים עונות ופשעים נגדך, אז דייקא ניכר גודל חסדך, שאעפ"פ שאין אנחנו ראויים לקבל כל אלו השפעות, אעפ"כ הקב"ה משפיע להם, אז ניכר גודל חסדך. 'וכאשר נשאתה' לשון נשיאות כפים, היינו כאשר הגביה אתה

שולחן הטהור

לקט הלכות מספר 'שולחן הטהור' וזר זהב' לרבינו יצחק אייזיק מקאמרנא זי"ע

דין תפלת מנחה בער"ש באחד שאיחר לבוא לביהכנ"ס. סימן רסג

טו. צבור שקיבלו שבת בברכו, ובא יחיד לשם ואין לו מקום לילך ולהתפלל, מותר להתפלל [מנחה] שם בצניעות ובלחש באיזה זווית דלא מינכר^א. ואם בא

~~~~ מסגרת השלחן ~~~~

בית הכנסת שבו הציבור ושלוחם שענו כבר ברכו וקדשו היום, מכל מקום הואיל והתחיל בהיתר אין נראה דיש קפידא כולי האי, ואע"ג דפירש רשב"ם (פסחים קז: ד"ה סוף סוף וכו') דהיכא דידוע שאינו יכול לגמור בהיתר הוי כהתחיל באיסור, נדון דידן נראה דאין לדמות להתם, דלאו איסור והיתר שייך ביה. עכ"ל. [וביאר המג"א (סקכ"ט) דבריו דהכא לא קפדינן כולי האי הואיל ואינו אלא חומרא בעלמא. ועיין מחצית השקל ולבושי שרד].

וראה **בב"י** (ד"ה וכתב עוד) שהביא מהתרומת הדשן בכתביו (סימן קנג) שאם יודע שלא יסיים קודם ברכו מיקרי התחיל באיסור, ואסור להתחיל להתפלל, וכתב הב"י שיש לסמוך על מה שכתב בספר תרומת הדשן יותר מעל מה שכתב בכתביו, דמה שאדם כותב בספר יותר מדקדק בו ממה שכותב בכתביו, ועוד דמה שקשה ממה שכתב בכתביו כבר יישבו בתרומת הדשן. וכ"כ **בשו"ע** (סט"ז) אם בא לבית הכנסת סמוך לקבלת הצבור שבת, מתחיל להתפלל מנחה ואף על פי שבעודו מתפלל יקבלו הצבור שבת אין בכך כלום, הואיל והתחיל בהיתר.

ואולם **הט"ז** (סק"ב) פסק כמו שכתב בתרומת הדשן בכתביו, ועל כן כתב שמותר להתחיל להתפלל רק אם סבור שיגמור קודם שיגיע הש"ץ לברכו, אך אם ודאי שכשיגיע הש"ץ לברכו עדיין יאחז באמצע תפילתו אסור. וכ"כ **הדרישה** (סק"ב), וראה שם מה שכתב ליישב דברי התרומת הדשן. אמנם **המג"א** (סקכ"ט) ושאר פוסקים כתבו כדברי התרומת הדשן והב"י.

א. איתא בתרומת הדשן (סימן ד ובכתביו סימן קנג) מי ששהה להתפלל מנחה בערב שבת עד שענו הקהל ברכו, ועדיין לא עבר זמן המנחה, שאל יתפלל מנחה באותו בית הכנסת שבו הקהל והשליח ציבור מתפללין, אחרי שהקהל קדשו היום לא יעשהו חול אצלם, אלא ילך חוץ לאותו בית הכנסת ויתפלל תפלה של חול, וכן הורו כמה גדולים. ע"כ. וכן בשו"ע (סט"ו) מי ששהה להתפלל מנחה בע"ש עד שקבלו הקהל שבת, לא יתפלל מנחה באותה בית הכנסת אלא ילך חוץ לאותו בית הכנסת ויתפלל תפלה של חול, והוא שלא קבל שבת עמהם. ע"כ.

ומה שהוסיף רבינו לומר שקיבלו שבת בעניית 'ברכו', כן כתב המג"א (סקכ"ח) על דברי השו"ע שקיבלו הקהל שבת היינו אמירת 'ברכו'. וכן במקור הדין בתרומת הדשן (שם) כתב עד שענו הקהל 'ברכו'. ומה שכתב רבינו לעיל (סימן רסא ס"ד, וכאן ס"א וס"ד) דבאמירת 'מזמור שיר ליום השבת' או 'באי כלה' כבר מקבלים את השבת, כאן הקיל רבינו יותר עד עניית ברכו יכול להתפלל מנחה של חול בפרהסיא ובקול.

ב. איתא בתרומת הדשן (שם) ונראה לי שאם יבוא אחד לבית הכנסת סמוך לברכו, לא ימתין מלהתפלל עד לאחר ברכו בשביל עניית ברכו, דכיון דשעה עוברת לתפלת מנחה אם יענה ברכו אין להקפיד אם לא יענה ברכו, והכי איתא בהדיא בסמ"ק במצות תפלה (סימן יא) אעניית מודים עם הציבור, ואעפ"י שלא יוכל לגמור חצי תפלת המנחה קודם ברכו ונמצא מתפלל מקצת תפלת חול באותו

עטרת תפארת

עובדות וסיפורים מרבותינו זי"ע

עצמו תיכף, והלך לבית המזיגה, ואז בא כ"ק חותני זקיני הרה"ק המפורסם רבינו **יוסף מעיר חדש** ז"ל בן הרה"ק בעל **המאור ושמש**, שהיה אז עדיין סוחר, עם עגלה מלאה סחורה, וכאשר ראו זה את זה, שאלו מה הוא עושה שם, שהיו מכירין את עצמן, והשיב לו רבינו. שבא לכאן לעת ערב, ואין לו מכתב תעודה, על כן הוא ממתין, שידמין לו איזה חשוב, שיוכל להעביר אותו על הגבול, והשיב לו. שלא ידאג, כי הוא חשוב שם.

ואח"כ שאל את רבינו, מדוע פניך בעצבות ר"ל. והתחיל רבינו לבכות בקול גדול, על הסיבה שאירע לו ר"ל, שהוכרח לאכול פת עכו"ם, וכשהלך לשכב על הספסל אחז אותו בהירות של אש, שלא היה יכול לסבלו, ולשמחה מה זו עושה. ואמר לו שימתין עד שיתפלל תפילת ערבית, ויאכלו שניהם סעודת ערבית, וכן הוה, ובתוך הסעודה אמר לו, אני אספר לך מה שהרגשת בכאן: זה איזה מאות שנים שיצאה גזירה רעה ר"ל לשרוף את התלמוד, והיה בקראקא מלמד אחד גאון וקדוש, ולקח אותו עמו תני"ך, ובא לזו הבית מזיגה, והתחיל לחזור כל דרשות חז"ל מתוך תני"ך, שאם ח"ו יתקיים הגזירה, שיוכל להעתיק את כל השי"ס מתוך התני"ך, והיה בכאן זמן גדול, ומזה היה לך ההרגשה שהרגשת.

כתבי שם

חידושי תורת, אם הם מקובלים למעלה לפני אדון כל, ובפרט על ספרי **אוצר החיים** על המצוות, ועל מה שכתבתי שם במצות ער"ה, מענין יפה דעתיקא קדישא, וחידוש מעשה בראשית. ויקם על רגליו בזעזוע גדול ובפחד, ואמר התורה, התורה (הרבה פעמים). וירם ימינו על שמאלו בפחד, ואמר. **התורה שלך והחידושים שלך, בכל המתבטות עוסקים בהם.** ונתמלאתי שמחה לאין שיעור וערך, והקיצותי.

יְאִמְרוּ הוֹי"ה סִלְחָתִי כְּדָבָרְךָ יְיָ (ט).

כאשר נסע רבינו רבי **יצחק אייזיק מקאמרנא** לרבו הקדוש רבי **משה מסאווראהן** ז"ל, ובחזרתו נסע דרך עיר קראקא, וכל היום התענה, ובא לשם לעת ערב, והיה לו רעבון גדול עד שאחזו בולמוס ר"ל, והוכרח לקנות שם פת עכו"ם עבור עשרה צ"ל שהיה לו, להחיות את נפשו. ואחר האכילה שכב את עצמו על ספסל ארוכה שהיתה שם בבית המזיגה, וכאשר שכב שם איזה דקות, אחזתו אש להבה, ותיכף עמד ממשכבו והתיישב והרהר בעצמו מכח מה הרגיש את החמימות הזאת, והתחיל לבכות בבכי גדולה, כי מה זו ההבירות אחר אכילת פת עכו"ם, והלך לחוץ והסיר את מלבושיו, ועשה גלגול שלג כמה פעמים. ובתוך כך שמע קול עגלה שבא לשם, ולבש את

יְעִתָּה יְגִדֵּל נָא יְיָ (יז).

סיפר הרה"ק ר' משה קלינגבערג זי"ע מזולושיץ בהרה"ק ר' שם הי"ד מזולושיץ נכד רבינו, שפעם אחת נסע הרה"ק **מהרצ"ה מזידיטשוב** זי"ע על הדרך, ולקח אתו על העגלה את רבינו הרה"ק רבי **יצחק אייזיק מקאמרנא** זי"ע ואת הרה"ק **מהרי"א מזידיטשוב** זי"ע. באמצע הדרך אמר מהרצ"ה מזידיטשוב שקיבל עתה שתי מתנות טובות מן השמים שיוכל לחלקן לאשר ירצה, לאחד שיתפרסמו דברי תורתו וספריו בעולם לכל הדורות, ולשני שיהיה לו עולם גדול ויהיה מפורסם. מיד נענה רבינו שהיו אצלו כתוב הרבה כתבי יד של חידושי תורה, על כן ביקש מהרה"ק מהרצ"ה שיתן לו את המתנה הראשונה ונתנו לו, והחזיר מהרצ"ה את ראשו ואמר להרה"ק מהרי"א לך אתן את המתנה השנייה.

וכן כותב רבינו בספרו **מגילת סתרים** וז"ל: חלמתי חלום ארוך, אבל לא היה בזכות וצחות, אלא בערובייה. ואחר כך עליתי בזכות גדול, וראיתי את דודי הצדיק מו"ה ר' **בעריש מזידיטשוב** זי"ע, וידעתי שאני בחלום, וראיתי את נפשו. ואחר כך הלכתי למקום אחר, וראיתי את דודי הנ"ל, והייתי סבור שאני בהקיץ, והייתי כך בזכות גדול במחשבה ברורה. שאלתי ממנו ואמרתי לו, על כל פנים יגלה לי אדוני מגדולת

עטרת החסידות

מספרי רבותינו הקדושים ז"ע

וְרֵאִיתֶם אֶת הָאָרֶץ מֶה הוּא (יג יה) קדושת ארץ ישראל

מצות ישוב ארץ ישראל להרמב"ן

מצות עשה להרמב"ן לרשת ארץ ישראל, ולא לעזבה בידי גוים ולא להניחה שממה, שנאמר (במדבר לג נג) 'והורשתם את יושבי הארץ וישבתם בה', ואפילו בזמן הגלות מחוייב כל אחד מ ישראל לשבת בארץ ישראל, אם אין חושש בביטול תורה ותפלה, כי תורה ותפלה למעלה מן הכל, והוא לקיים מצות עשה 'וישבתם בה', וכל היושב בארץ דומה לו כמי שיש לו אלוה (כתובות קי), כי אין מיוחד ומשועבד תחת השמים עובדי ע"ז, וזהו 'אלוהיך' שתקבל עליך עול מלכות שמים מיוחד להיות מרכבה אליו אלהיך ולא תחת יד השמים אלהים אחרים.

ויכול האדם הצדיק לקדש עצמו אף בגלות שיהיה מוקף מאויר ריח גן עדן, מכל שכן בקדושת ארץ ישראל, והשרים אין להם עליו שליטה והוא מכניעם והם סרים למשמעתו כעבד תחת יד אדוניו, ויש בזה הרבה לדבר בקדושת ארץ ישראל, וישראל קדושים כל אחד תשוקתו לקדושה אם הוא ביכולתו.

'אוצר החיים' שמות דף סו :

טעם שלא נמנה מצות ישוב ארץ ישראל במנין תרי"ג מצוות לדעת הרמב"ם

מצות עשה לרשת ארץ ישראל ולא לעזבה בידי גוים ולא להניחה שממה. שנאמר (במדבר לג נג) 'והורשתם את יושבי הארץ וישבתם בה', כי לכם נתתי את הארץ לרשת אותה'. וכן מצוה לדורות לשבת בא"י עד היום הזה בזמן הגלות. וזהו אף שהיא מצוה גמורה, לא יבוא במנין (התרי"ג מצוות) באין פנים, שלא יבוא למנין שום מצוה אלא מה שיש כח ביד אנושי לקיים, אבל מצוה שצריך עזר אלהי ונבואה לא יבוא למנין, ולא מצינו מצוה שיהיה אדם נביא או בעל רוח הקודש, אף שהנבואה שורש גדול בדת ישראל, והיאך יצוה לנו האל ב"ה מצוה שאין בידינו לקיים אותה אם לא בעזר אלהי ובאותות ובמופתים, כנראה ממלחמות יהושע שהיה כמה אותות ומופתים בשמים ובארץ...

ואסור לנו לעשות שום מלחמה וכיבוש אם לא ע"פ הנביא, ומצוה התלויה בנבואה לא יבוא למנין, אלא שכל פסוקים האלה הם לשעתן לזמן יהושע, שהנביא צוה להם ע"פ השם ב"ה שילכו למלחמה ויכבשו את הארץ, והבטיח אותם שיעליו בכל מעשיהם, וכ"ז לזמן יהושע, ואדרבה אנו מושבעין שלא ימרדו במלכיות (כתובות קיא.), אלא נקבל באהבה עד בא יבא משיח צדקנו, וזה לא יהיה בדרך הטבע אלא בכמה אותות ומופתים משונים ונפלאות, וזה לא יבוא במנין המצוות, כי המצוות נתנו לבשר ודם ולא לנביאים המשנים הטבע אלא לכל ישראל בשוב, וכן הסכימו התוס' (שם ד"ה הוא אומר).

'אוצר החיים' במצוות שלא מנו

קדושת ארץ ישראל בזמן אברהם אבינו

עד ענין יקר, דארץ ישראל ניתנה לאברהם, ולאיהו ענין, דודאי לא היה בה שום קדושה עד שכבשו עולי מצרים, וכשגלו לבבל נסתלקה הקדושה. אלא לענין זה היה המתנה מוחזקת מאברהם, דאם יכבשו, אזי למפרע חלה הקדושה, וכל הפירות שישנו, אע"פ שנגמרו ביד גוי, חלה הקדושה עליהם למפרע. וכן מה שקנה אברהם במעות השדה והמערה מתורת קינן, ירדה קדושה על אותו מקום קדושת ארץ ישראל, כמו שירדה קדושה בבית שני, דמתורת חזקה וקינן ירד קדושה על ארץ ישראל, כן אפ"י בימי אברהם, ואחריו מה שקנו בני ישראל קרקע במעות ירדה קדושת א"י.

ורמזו רש"י (בראשית מח ז), שרחל לא נקברה בארץ, דהיינו במערה שהיה עליה קדושת א"י לכל הדינים. וכן אחר שנכבשה הארץ בכיבוש רבים, אם קנה הנכרי קרקע מ ישראל, כל זמן שהוא תחת ידו ניפקע הקדושה, ואין בה לקט שכחה ופאה, אבל אם קנה ישראל השדה מיד הגוי, אזי דינה כאלו לא הוּוּ ביד גוי מעולם, ואז למפרע חלה על כל תבואות שגדל תרומות ומעשרות, אם לא שגמרם הגוי ומירחן פטורין מכלום, שנאמר דגןך ולא דגן נכרי וכ'.

'מעשה אורג' פאה ד, ט

קדושת עולי מצרים ועולי בבל

זה יסוד מוסד, לא יזוּוּ אותו כל הרוחות שבעולם לישראל, הקונה קרקע בכיבוש מצרים, הרי הוא בקדושות הארץ לכל דבריה מן התורה, קדוש יאמר לו, והנקבר שם הוא קבור בארץ

ישראל, אבל כיבוש של עולי בבל אפילו הוא ביד גוי גזולה הוא בידו, והוא קדוש בקדושת חזקת ארץ ישראל מימות עזרא עד אברהם לעולם.

'מעשה אורג' שביעית ו, א.

קדושת ארץ ישראל יתפשט בכל העולם

יהיתה ארצכם שממה ועריכם חרבה' (ויקרא כו לג) מפני מה, שאין סופכם לחזור (תורת כהנים): שאין סופכם לחזור, היינו אותו הדור כי הגלות יתעכב, ובאמת מצד שהוא ארצכם ועריכם דייקא יתעכב, אבל מצד שהוא ארץ לה' ועיר הקודש לה', הוא לא שממה ולא חריבה, וארצכם יהיה שממה ועריכם חורבה ואין עתידין לחזור לארצכם ולעריכם, כי כשתחזרו תחזרו לארץ ה' ולעיר ה', 'ואני אהיה לה נאום ה' חומת אש סביב' (זכריה ב ט), וארץ ישראל המקופלת תחת יעקב, יתפשט בכל העולם ארץ לה'.

'עשירית האיפה' דף קנב :

כל השפע בא דרך ארץ ישראל

כנגד ארץ ישראל יש פתח הרקיע, ובסיוע השער יש פתח הנקרא מגדון, אך באמצע שער ההוא שכנגד ארץ ישראל יש פתח גדולה, וסביב פתח ההוא יש שבעים שערים, שמשם ניזונין שבעים אומות מתמצית פתח ההוא, ובאותו פתח יש פרכת דקדושה פרוגד, דלא שביק לס"ט"א שיזונו משם, ומן הפתח נשפע לא"י דרך פתח שהוא מכויץ באמצע כל הרקיעים, עד שמגיע השפע אל יסוד נקודת ציון נקודה קדושה שבכל העולמות, מכויץ עד כורסיא קדישא, ומשם עולין כל הנשמות והתפלות, וכל העולין למעלה בלילה, כי כלם נכנסים תוך פתח ההוא האמצעי, והרקיעים קבועים והגלגלים עם כוכב שלו הם מתגלגלין, ובארץ ישראל יורד השפע מן הקב"ה.

'זהר חי' ח"ד דף קפד :

נראה שאין השפעות תוספת אורו מקובל לישראל בתכלית אלא בא"י, שהוא מושגחת ממנו ית' ואינה תחת שרי מעלה, שהרי שרי מעלה אע"פ שמשפיעין לארצם אין בהם כח להוסיף אלא הקצוב להם יתנו, ולזה היושב תחתם כאלו עובד ע"ז, שהרי גם העובד לכוכבים ומזלות לא יטיבו ולא יגרעו, ופרטיות ענין זה אי אפשר לבאר בכתב, והמשכיל יבין.

'עשירית האיפה' דף קמו :

בא"י זוכין להיות שכניה מדברת מתוך גרונו

'ידבק ה' בך את הדבר עד כלתו אתך מעל האדמה אשר אתה בא שמה לרשתה' (דברים כח כא). ידבק ה' בך עם הכ"ב אתון שאתה מדבר, 'את הדבר עד כלתו השכינה מדברת מתוך גרונו, 'כלת' משה ממש, וכל זה תשיג מעל האדמה אשר אתה בא לרשתה'.

'היכל הברכה' דברים דף קסט.